

20.03.2019

לכבוד:
ד"ר חדוה בר
המפקחת על הבנקים
בנק ישראל

הנדון: קריאה להשתתף אחריות על בכירי בנק מזרחי-טפחות לאור

תוצאות חקירת רשויות החוק של ארצות הברית

- א. סימוכין: א. מכתבנו מיום 12.09.2018
- ב. תשובת מזרחי טפחות מיום 13.09.2018
- ג. מכתבנו מיום 30.10.2018
- ד. תשובת רשות ני"ע מיום 06.12.2018
- ה. מכתבנו מיום 17.12.2018
- ו. תשובת רשות ני"ע מיום 06.01.2019

מכובדתנו המפקחת על הבנקים,

פתח דבר ועיקרו

הציבור נושא אלייך עיניים בציפיה לראות כיצד תנהגי עם נושאי המשרה בבנק מזרחי טפחות אשר עסקן בפעילות פלילית של סיוע להלבנת הון. האם תקבעי במערכת הפיננסית את עקרון האחריות? עקרון זה הינו הבסיס ליציבות המערכת הפיננסית, שכן בעולם שבו אין אחריות אישית גוברת הנטייה לקחת סיכונים גבוהים, באין גורם מרסן. במקרה דנן (כמו במקרה לאומי וגם מקרה הפועלים) הסיכון כולו נופל על הציבור, ואילו הבנקאים עצמם לא ניזוקים, ובעצם יוצאים נשכרים מפירות הביאושים של מעשיהם - מה שמגדיל את תיאבון הסיכון שלהם ללא גבול. זאת, כמובן, מעבר לטיעונים הערכיים והמשפטיים.

אנו מודעים לטענה כי מנהלי בנק מזרחי, כמו מנהלי בנק הפועלים ובנק לאומי שהסתבכו בפרשה זוהי, פעלו לכאורה ברשות ובסמכות, ולכן יש לפטור אותם מאחריות אישית. אולם, מעשי הסיוע להלבנת הון התקיימו בבנק מזרחי גם לאחר שהובהר כי הרשויות בארה"ב אינן סובלניות למעשים אלה, דבר שהינו לכל הפחות אי-גילוי זהירות באופן קיצוני ונטילת סיכון משפטי בלתי סביר. יתרה מכך, המעשים נמשכו גם לאחר שהפיקוח על הבנקים קנס את בנק מזרחי על סיוע להלבנת הון, כלומר היה ברור לאנשי הבנק ולראשיו, כי פעולות סיוע להלבנת הון כבר אינן מתקיימות ברשות ובסמכות. אף על פי כן, המשיכו מנהלי הבנק בפעולותיהם הפליליות, ועל כך ראוי למצות את הדין עם אלה הנושאים באחריות האישית. בפרט, הכרחי להדיח את מנכ"ל הבנק מר פרשר מתפקידו, ולהעביר מסר ברור למערכת הפיננסית. הותרת פרשר ויתר האחראים בתפקידם תשחק את אמון הציבור לא רק בבנקים, אלא בעיקר ברגולטור ובמערכת הבנקאות כולה. מעבר לכך - יש לאפשר

לציבור גילוי מלא של המסמכים הרלוונטיים מטעם הרגולטור האמריקאי, בנוסף לדו"חות רלוונטיים של בנק ישראל, ככל שקיימים.

עובדות הפרשה והגילוי לציבור

1. ביום 12.03.2019 הודיע בנק מזרחי טפחות בע"מ ("הבנק") לבורסה¹ על כך שהגיע להסכם עם משרד המשפטים האמריקאי ("DOJ"), לפיו ישלם הבנק קנס על סך 195 מיליוני דולרים בגלל הפרות חוק הקשורות לסיוע להעלמת מס ולהברחת הון.
2. בהודעתו כותב הבנק כי "קבוצת הבנק הסכימה לקבל על עצמה אחריות שילוחית על פי הדין האמריקאי (דוקטרינת ה-Superior Respondeat), בגין מעשים ומחדלים של עובדים מסוימים לשעבר בקבוצת הבנק - בנקאים פרטיים, בנקאי קשרי לקוחות וכן עובדים אחרים בעלי רמות אחריות דומות - אשר פעלו בניגוד למדיניותה ולנהליה בשנים 2002-2012; מעשים ומחדלים המפורטים בהצהרת עובדות מוסכמת (Statement of Facts) המצורפת כנספח ל-DPA אשר בעטיים התאפשר ללקוחות אמריקאים, להתחמק ממחויבויות המס שלהם בארצות הברית."
3. עוד כותב הבנק, כי "קבוצת הבנק תשלם לממשלת ארצות הברית סך כולל של 195 מיליון דולר ארה"ב..".
4. גילוי חלקי זה של האמת איננו אלא זריית חול בעיני הפיקוח והציבור, בהמשך למה שכבר עמדנו עליו במכתבינו שבסימוכין.
5. מעבר לכך שהבנק לא חושף את הסכם ה-DPA ואת ה-Statement of Facts, כפי שעשה בנק לאומי בזמנו, הרי עיון בהודעת משרד המשפטים האמריקאי² מגלה מציאות קשה בהרבה, המעמידה בספק את אמינות התמונה שמנסה לייצר הבנק - לפיה מספר "תפוחים רקובים" גרמו לתקלות ולמחדלים מקומיים "בניגוד למדיניות ולנהלים", שבעטיים "התאפשר ללקוחות" להתחמק מתשלום מס אמת.
6. אין דבר רחוק יותר מהאמת; בהודעה הרשמית של ה-DOJ מתגלה מציאות של ארגון, המודע היטב למעשים העברייניים המתרחשים בו, שאינם אקראיים כלל וכלל, ואשר נעשו במאורגן ובכוונת מכוון, כהודאת הבנק:

"Mizrahi-Tefahot is one of Israel's largest banks, with more than 4,000 employees, and is publicly traded on the Tel-Aviv Stock Exchange. During the relevant period of **criminal activity**, Mizrahi-Tefahot had branches in Los Angeles, California, the Cayman Islands,

¹ קישור להודעה: <https://mayafiles.tase.co.il/rpdf/1217001-1218000/P1217626-00.pdf>

² קישור להודעה: <https://www.justice.gov/opa/pr/mizrahi-tefahot-bank-ltd-admits-its-employees-helped-ustaxpayers-conceal-income-and-assets>

and London, England. In 2014, the Cayman Islands branch surrendered its license and was closed. “

“Mizrahi-Tefahot’s admission of guilt and agreement with the United States to pay significant penalties and pay over the fees earned from knowingly assisting tax evading Americans reflects the continuing efforts of the Tax Division to end the criminal role of international financial institutions in perpetuating offshore tax fraud,” said Principal Deputy Assistant Attorney General Zuckerman.”

“For over a decade, this Israeli bank, through its employees, engaged in conduct designed to hide its clients’ funds so they could avoid paying U.S. income taxes,” said First Assistant United States Attorney Tracy L. Wilkison, “Mizrahi-Tefahot solicited customers in Los Angeles and other U.S. cities to open offshore accounts with the hope they would never be linked to the American clients. As a result of this criminal conduct, the bank will surrender fees it earned, repay the United States for lost tax revenue, and pay a substantial fine.”

7. לא זאת גם זאת, התשלום האמור איננו עשוי כמקשה אחת, כמפורט במסמך האמריקאי, אלא מורכב מכ-27% השבת מס לקופת ארצות הברית של אמריקה, כ-12% שהם השערוך של הכנסות הבנק בשל הפעילות העבריינית, וכ-61% קנס; בעלי המניות של הבנק לא זכו לקבל מידע זה מידי הבנק.
8. דומה, שאין צורך להוסיף, אם כי המסמך האמור מפרט עוד כדבעי לגבי הפעילות העבריינית האמורה.
9. לסיכום פרק זה, נאמר, כי כמו בשאר השלבים של פרשה זאת, התנהלות הבנק לוקה בגילוי חלקי ביותר שלכאורה עולה לידי הטעיית המשקיעים, הפיקוח וכלל הציבור; טוב יעשה בנק ישראל אם יורה לבנק לפרסם את כל המסמכים הרלוונטיים לעניין, לפחות ברמת הגילוי שהייתה במקרה של בנק לאומי.

משמעויות מוסריות, נורמטיביות ומעשיות

10. עניין הגילוי, החמור לכשעצמו, הוא זוטי דברים לעומת חומרת המעשים בפועל, והאחריות הנגזרת מהם.
11. הארגון שכשל בתפקידו ובאחריותו היה בינלאומי, מתואם, וחצה 3 יבשות.
12. לראייה, אפילו ברמה הטכנית לא תיתכן הלוואת "גב לגב" בין סניפים ביבשות שונות ובין תאגידים נפרדים ללא תיאום שהוא הרבה מעבר למקומי, שלא לדבר על ההסכמים המשפטיים הכרוכים בכך, אשר לא ניתן להניח שלא היו ידועים לנושאי משרה ברמת הנהלת הקבוצה כולה.

13. מעבר לכך, הקשר ההדוק ברמת הקבוצה מומחש על ידי כך, שנשלחו שליחים (מישראל ו/או משוויץ) על מנת לקושש לקוחות למעשים הבלתי-חוקיים של הבנק, אשר בוצעו בפועל בסניפים בארצות הברית:

Until 2008, periodically sending "Roving Representatives," to the United States to solicit new customers and to meet with existing U.S. customers in Los Angeles, California, New York, and other locations in the U.S. for the purposes of opening accounts and surreptitiously reviewing and managing existing customers' offshore accounts.

14. הבנק בהודעתו מיתמם, ומנסה להציג את מקבץ המעשים וההאשמות החמורים דרך קוף מחט משפטי צר ביותר, התואם את הדין של ארצות הברית במקרה ספציפי זה, והפוטר בנקאים בשר ודם, ובראשם נושאי המשרה הרלוונטיים, מכל אחריות למעשים.

15. על הפיקוח לדחות גישה זאת מכל וכל לגבי כל הקשור לציבור הישראלי, ולבחון את ההתנהגות העבריינית הנגלית בראייה רחבה של טוהר המידות הנדרש במערכת הבנקאות הישראלית.

16. בפרט, פקודת הבנקאות, 1941, הפסיקה (בג"ץ 5302/16, עמותת צדק פיננסי נ' המפקחת על הבנקים ואח', דעת המיעוט של כב' השופט מזוז), כמו גם תקדים פרופ' סטנלי פישר - דני דנקנר - מחייבים שקילה רחבה יותר של האינטרסים של הציבור לאור המעשים הקשים שנחשפו, ואשר הבנק מודה בהם.

17. יושר, יושרה, אחריותיות ורקורד מקצועי אינן מילים בעלמא - אלא דרישות שהפיקוח חייב לדרוש מכל בנקאי האמון מעצם מהותו ועיסוקו על כספי הציבור, לא כל שכן מראשי מערכת הבנקאות.

18. בניגוד למקרה של בנק לאומי, הרי שהדמות הראשית בפרשה, מר אלדד פרשר, המכהן כיו"ר מזרחי שוויץ משנת 2005 ועד היום³, הינו גם המנכ"ל המכהן של הקבוצה כולה.

19. הדעת איננה נותנת שמר פרשר יוותר בתפקידו לאחר חשיפת הפרשה במלוא עוצמתה, ולאחר הודאתו של הבנק שהוא עומד בראשו, כמו גם של התאגיד שהוא עמד בראשו ברוב התקופה הנדונה, שהוא נשוא החקירות (מזרחי שוויץ), במעשים ובמחדלים חוצי יבשות בהיקף אדיר.

20. אנו קוראים לך לפעול לאלתר לפי סמכותך ולמען תקנת הציבור, ולהדיח באופן מיידי את מר פרשר ונושאי משרה נוספים ככל שתמצאי לנכון מכל תפקידיהם במערכת הבנקאות הישראלית; החרפה הזאת לא יכולה להיוותר על כנה.

21. אפשר שתישמע הטענה, כאילו "כך עשו כולם בעולם, וגם בארץ על אחת כמה וכמה, לאור הצורך של המדינה במט"ח, והרצון להביא ארצה מט"ח של יהודי העולם"; טענה זאת הינה בעלמא, ודינה להידחות מינה ביה בוודאי לאחר שנת 2008, לאור שני הנתונים הבאים:

³<https://www.bloomberg.com/research/stocks/people/person.asp?personId=25167851&privcapId=874625>

21.1. בשנת 2008, בעקבות שינוי במדיניות האכיפה של גופי האכיפה בארה"ב כלפי העלמת מסים והברחת הון על ידי אזרחי ארה"ב באמצעות בנקים זרים, הרשיעו רשויות החוק של ארה"ב וקנסו את בנק UBS השוויצרי כמקרה ראשון "למען יראו וייראו"⁴; מן הסתם, בנק מזרחי טפחות אמור היה ללמוד את הלקח

21.2. רשות אכיפה פדרלית (FDIC) והרשות הפיננסית של מדינת קליפורניה (CDFI) הנפיקו לבנק מזרחי-טפחות בלוס-אנג'לס צו מניעה בשנת 2008⁵ בגין מעשים דומים לפרשה שבנדון, כאשר בצו צויין במפורש ש:

"the Bank has engaged in unsafe and unsound banking practices and violations of laws and/or regulations."

מן המפורסמות היא, שרשויות החוק של ארצות הברית אינן סובלניות כלפי עבירות חוזרות ונשנות, ואף על פי כן, המשיך מזרחי בביצוע העבירות; להערכתנו, מרכיב הקנס הגבוה הוא, בין השאר, בגלל הפרה חוזרת של דיני ארה"ב על ידי הבנק.

21.3. בנק ישראל עצמו כבר ביקר וקנס את בנק מזרחי טפחות לגבי הפרות הקשורות בחוקי איסור הלבנת הון החל משנת 2007⁶, כאשר על פי הפרסומים ההפרות מתייחסות לפעילות חוצת-גבולות של הבנק באיי קיימן.⁷

22. לאור כל זאת יש לדחות מכל וכל את טענת "כך עשו כולם" בוודאי החל משנת 2007, ולתקף את סמכות הפיקוח על הבנקים ואת אחריותו כלפי הציבור בצעדים הנדרשים לעיל; חלופית - אם הפעולות העברייניות העולות מהדיווחים של ה-DOJ נעשו ברשות ובסמכות הפיקוח על הבנקים, לפחות בחלק מהזמן הנטען לביצוע העבירות, יש לגלות זאת לציבור.

שונות

23. בשולי הדברים נזכיר עוד מספר עניינים הדורשים בירור:

23.1. מנכ"ל הבנק, מר אלדד פרשר, שהיה, כאמור, גם יו"ר מזרחי שוויץ, ועל כן נושא המשרה הבכיר בתאגיד נשוא החקירות, מצוי היה לכאורה בניגוד עניינים בעת החקירה, ובפרט בנושא הקצאת המשאבים לטובת הגנה על אנשי הבנק, ועליו בפרט, על חשבון טובת בעלי המניות; נושא זה הוזכר במכתבינו הקודמים, ללא מענה

⁴ https://www.wikiwand.com/en/UBS_tax_evasion_controversies

⁵ <https://drive.google.com/file/d/1grUawvNzbcAFM1nDLQTV8ocMqfeLwQsH/view?usp=sharing>

⁶ <http://www.takdin.co.il/article/Article/3903007>

⁷ <https://www.calcalist.co.il/markets/articles/0,7340,L-3745122,00.html>

23.2. על פי הפרסומים⁸, מינה הבנק עם תחילת החקירות את ד"ר שמעון וויס, שהיה היועץ המשפטי של הבנק בשנים 2000-2015, הנכללות כולן בשנים נשואות העבירות, כנציגו לטיפול בפרשה מול הרשויות של ארצות הברית; נשאלת השאלה, האם מינוי אדם, אשר היה ברור לדירקטוריון הבנק ולהנהלתו בהסתברות גבוהה שהוא מעורב אישית ו/או כנושא משרה בכיר במעשים הנחקרים והנטענים, ככל שקרו, איננה ניגוד עניינים העולה לכדי הפרת אמונים כלפי בעלי המניות?

23.3. ה-DOJ מציין, כי חברת הנאמנויות של מזרחי טפחות פעלה תחת הרגולציה של בנק ישראל - ציון שיש בו הטלת אחריות כזאת או אחרת:

“Mizrahi Trust Company, a fully owned subsidiary of Mizrahi-Tefahot, operated under the regulatory authority of the Bank of Israel.”

זאת, בתוספת העובדה שהנהלת הקבוצה הינה בפקוח בנק ישראל, מעלה שאלות לגבי חלקו של בנק ישראל במעשים ובמחדלים הקשורים לפרשה.

24. מכתב זה מהווה מיצוי הליכים, ככל שיידרשו.

נודה לך על אישור קבלת מכתבנו זה.

לירוי פרי	ברק גובן	ד"ר הראל פרימק
לוביסט ציבורי, לובי 99	יו"ר משותף, צדק פיננסי	יו"ר משותף, צדק פיננסי

העתקים:

ח"כ משה כחלון, שר האוצר
ח"כ משה גפני, יו"ר ועדת הכספים, הכנסת
ח"כ איתן כבל, יו"ר ועדת הכלכלה, הכנסת
פרופ' אמיר ירון, נגיד, בנק ישראל
גב' ענת גואטה, יו"ר, רשות ניירות ערך

⁸ <https://www.themarker.com/markets/1.2477095>